

K DÔVODNOSTI OBVINENIA AKO MATERIÁLNEMU PREDPOKLADU VZATIA DO VÄZBY

1. Existencia dôvodného podozrenia, že obvinená osoba spáchala trestný čin, je podmienkou sine qua non regulárnosti vzatia a držania vo väzbe. Aby bolo možné obvineného vziať do väzby, musí okrem formálnych náležitostí existovať aj tzv. dvojitý materiálny predpoklad vzatia do väzby, a to dôvodnosť obvinenia a dôvodnosť väzby.

2. Súd rozhodujúci o väzbe je povinný dôsledne sa zaoberať otázkou dôvodnosti vzneseného obvinenia, a to vrátane preskúmania vzneseného obvinenia zo spáchania skutku obvineným podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty. Zároveň je súd rozhodujúci o väzbe povinný preskúmať, či vedeniu trestného stíhania nebránia zákonné prekážky, a to vrátane premlčania trestného stíhania.

3. Súd rozhodujúci o väzbe je povinný vysporiadať sa s otázkou, či zadokumentované dôkazy racionálne odôvodňujú kvalifikáciu skutku a či posudzovanie skutku podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty nebolo vedené len na účely bez primeraných dôvodov zvýšiť závažnosť predmetného skutku tak, aby sa na tento skutok nevzťahovalo premlčanie.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 29/2015 z 18. februára 2015)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkýň Jany Baricovej a Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) v konaní o sťažnosti M. T., zastúpeného JUDr. Evou Mišíkovou, Advokátska kancelária, Laurinská 2, Bratislava, Mgr. Markom Parom, Advokátska kancelária, Šancová 48, Bratislava, a Mgr. Petrom Agalarevom, Advokátska kancelária, Adámiho 26, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva M. T. podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

3. M. T. n e p r i z n á v a finančné zadostučinenie.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júna 2014 doručená sťažnosť M. T. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej aj „špecializovaný súd“) sp. zn. Tp 28/2013 z 3. apríla 2014 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 12. apríla 2013 bolo voči sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin vraždy formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. b), § 219 ods. 1 a 2 písm. b) a h) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení zákona č. 183/1999 Z. z. (ďalej len „Trestný zákon“).

Uznesením špecializovaného súdu sp. zn. Tp 28/2013 z 20. septembra 2013 bol sťažovateľ vzatý do väzby podľa § 72 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) s poukazom na § 73 ods. 6 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku. Špecializovaný súd zároveň týmto uznesením rozhodol podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku o neprijatí ponuky peňažnej záruky a nenahradení väzby obvineného dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku.

Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 30/2013 z 9. októbra 2013 bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu špecializovaného súdu sp. zn. Tp 28/2013 z 20. septembra 2013 ako nedôvodná.

Dňa 20. marca 2014 podal prokurátor návrh na predĺženie lehoty väzby podľa § 76 ods. 2 a 4 Trestného poriadku o 6 mesiacov a 7 dní, t. j. do 25. októbra 2014, z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku.

Uznesením špecializovaného súdu sp. zn. Tp 28/2013 z 3. apríla 2014 bola predĺžená lehota väzby obvineného do 25. októbra 2014 z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku a podľa § 80 ods. 1 písm. c) a ods. 2 Trestného poriadku bolo rozhodnuté o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uvedeným uznesením bola podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietnutá žiadosť obvineného o prepustenie z väzby a súd neprijal ponuku peňažnej záruky sťažovateľa podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku.

Namietaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014 bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu špecializovaného súdu zamietnutá ako nedôvodná.

V spise špecializovaného súdu sp. zn. Tp 28/2013, ktorý si ústavný súd vyžiadal a ktorý bol ústavnému súdu doručený 8. decembra 2014, sa nenachádzalo zažurnalizované rozhodnutie týkajúce sa väzby sťažovateľa v čase po 25. októbri 2014. Dopytom na špecializovanom súde bolo zistené, že 25. septembra 2014 bola v predmetnej veci sťažovateľa podaná obžaloba pre trestný čin vraždy formou účasti podľa § 10 ods. 1 písm. b) a § 219 ods. 1 a 2 písm. b) a h) Trestného zákona a vec je vedená pod sp. zn. BB-3T/32/2014.

O ďalšom trvaní väzby obžalovaného sťažovateľa bolo rozhodnuté uznesením predsedu senátu Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-3T/32/2014 z 9. októbra 2014 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 34/2014 zo 16. októbra 2014.

3. Sťažovateľ odôvodňuje porušenie čl. 17 ods. 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že označené všeobecné súdy „nerozhodli na základe všetkých relevantných skutkových a právnych okolností“, a poukazuje na skutkové okolnosti a rozpory v tvrdeniach svedkov.

Sťažovateľ uvádza:

„Je zarážajúce, že sa súdy pri posudzovaní dôvodnosti podozrenia nezaoberali dôvodom pre ktorý mi prokurátor na moje vlastné náklady neumožnil vyšetrenie na polygrafe a zamietol moje žiadosti o povolenie vstupu znalcov do ústavu na výkon väzby, ani mojim obhajcom nedovolil v celom zákonnom rozsahu klásť otázky za účelom odstránenia rozporov vo výpovediach svedka D. V. Za najzávažnejšie v postupe orgánov činných v trestnom konaní považujem to, že so zreteľom na obsah mojej výpovede zo 4. 10. 2013, v ktorej odmietam obvinenie zo skutku, ktorý som nespáchal a napriek tak závažným rozporom vo výpovediach už spomenutých svedkov a obvineného J. F., vyšetrovateľ nevykonal mnou navrhované konfrontácie s týmito rozhodujúcimi svedkami a obvineným. Na podporenie svojich tvrdení o tendenčnosti vedenia vyšetrovania uvádzam, že napriek závažným rozporom v podstatných častiach výpovede svedka D. V. a J. B., jednak k svojim predchádzajúcim tvrdeniam ako aj v ich vzájomných tvrdeniach im zo strany vyšetrovateľa ani prokurátora NEBOLA položená ani jedna jediná otázka s cieľom odstránenia rozporov, hoci som predložil písomne vyšetrovateľovi nasledovné návrhy na doplnenie dokazovania...“

V tomto postupe vidí porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy.

Namieta, že vyšetrovateľ vykonáva dôkazy k viacerým skutkom skupiny obvinených, ktoré sa na sťažovateľa nevzťahujú, a nevykonáva dôkazy, ktoré v priebehu vyšetrovania navrhol sťažovateľ.

„Sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania mojej väzby ignoroval a nezaoberal sa tým, že vyšetrovateľ od októbra 2013 nesplnil povinnosti, ktoré mu boli uložené ešte uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Tost/30/2013 zo dňa 9. 10. 2013, ktorým bola v mojej trestnej veci orgánom činným v trestnom konaní uložená povinnosť (strana 8) prednostne a urýchlene (§ 2 odsek 6, § 76 odsek 1, 2 Trestného poriadku) všetkými dostupnými prostriedkami napríklad aj opätovnými výsluchmi svedkov svedčiacich v prospech i neprospech obvineného, dôsledným odstránením rozporov v ich výpovediach a ich konfrontáciami, ako aj konfrontáciou s obvineným preveriť vierohodnosť dôkazov, ktoré svedčia v neprospech obvineného a vyrovnat' sa s obhajobnými námietkami obvineného, ktoré prostredníctvom obhajcu podrobne uviedol v písomnom podaní doručenom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky 16. 7. 2013 na stranách č. 187 až 212...“

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. 4. 2014, ktorým podľa § 193 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku bola zamietnutá moja sťažnosť proti vyššie uvedenému uzneseniu sudcu pre prípravné konanie, je formálne a evidentne v ňom absentujú odpovede na viacero mojich podstatných a konkrétnych námietok, uvedených v sťažnosti, a preto nie je odôvodnené, lebo neobsahuje preskúmateľné dôvody, na ktorých je založené.“

V sťažnosti ďalej sťažovateľ pomerne rozsiahlo uvádza dôvody, pre ktoré nesúhlasí s rozhodnutím o útekovvej väzbe a kolúznej väzbe, pričom uvádza skutkové okolnosti, ktoré majú podľa jeho názoru vyvrátiť existenciu dôvodov väzby.

Ďalej uvádza: *„Z výrokovej časti uznesenia o vznesení obvinenia vyplýva, že skutok som mal spáchať v presne nezistenom čase v období mesiacov júl a august roku 1999. Podľa § 67*

odsek 1 písmeno b) Trestného zákona číslo 140/1971 Zb. v znení účinnom v čase spáchania skutku, trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej lehoty, ktorá je desať rokov, ak je horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody najmenej desať rokov, pričom premlčanie trestného stíhania sa podľa odseku 2 § 67 označeného Trestného zákona sa prerušuje a) vznesením obvinenia pre trestný čin, o premlčanie ktorého ide, ako aj po ňom nasledujúcimi úkonmi policajného orgánu, vyšetrovateľa, prokurátora alebo súdu smerujúcimi k trestnému stíhaniu páchatela, alebo b) ak páchatel spáchal v premlčacej dobe trestný čin nový, na ktorý tento zákon ustanovuje trest rovnaký alebo prísnejší. V predmetnom trestnom konaní plynula premlčacia doba od mesiaca júl 1999 v trvaní 10 (desať) rokov a to bez prerušenia premlčania trestného stíhania. Obvinenie mi tak ako som uviedol vyššie bolo vznesené až dňa 12. 4. 2013.

Na oprávnenosti argumentácie zánikom trestnosti skutku premlčaním nemení nič ani ustanovenie § 437 odsek 4 Trestného zákona (zákona číslo 300/2005 Z. z.), ktorého účinnosť bola pozastavená počnúc dňom 4. 7. 2013 uznesením Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 9/2013.“

K dôvodom väzby sťažovateľ uviedol: „Ako už bolo vyššie uvedené, do väzby som bol vzatý z dôvodu podľa §71 ods.1 písm. a) Tr. por. V počiatočnom štádiu väzby mi zo strany Krajskej prokuratúry v Košiciach a príslušných súdov bolo vyčítané, že som sa sporadicky zdržiaval v Maďarskej republike a že táto skutočnosť opodstatňuje obavu z môjho úteku po prípadnom prepustení na slobodu.

Okresný súd v uznesení z 20. 12. 2013 a ani Krajský súd v napadnutom uznesení z 8. 1. 2014 už toto vôbec neuvádza.

V tejto súvislosti chcem uviesť, že v mesiaci november 2011 som bol prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Neboli mi uložené žiadne obmedzenia. Podotýkam, že až do môjho zadržania dňa 17. 10. 2012 sa voči mne nevedelo žiadne trestné stíhanie...

Krajský súd v uznesení sp. zn. 4 Tos 1/2014 uviedol, že naďalej trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods.1 písm. a) Tr. por., pretože mi hrozí v prípade uznania viny uloženie vysokého alebo výnimočného trestu. Krajský súd vôbec nereagoval na mnou uvádzanú skutočnosť, že dňa 17. 10. 2012 som sa sám a dobrovoľne dostavil na procesný úkon na OR PZ v Michalovciach. Podotýkam, že na základe predvolania policajta, ktoré som zákonom predpísaným spôsobom prevzal.

Už z uvedeného dôvodu samého osebe nemôžu obstať dôvody útekovej väzby. Nemám vedomosť ani o tom, že by súdy v inej podobnej veci zistili dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., teda keď sa dotyčná osoba dobrovoľne dostaví na policajnú stanicu a súdy by následne konštatovali dôvody útekovej väzby a tento záver by dookola opakovali počas 15 mesiacov bez toho, aby pribudol akýkoľvek relevantný poznatok o snahe ujsť a podobne... V mojom prípade neexistujú konkrétne skutočnosti nasvedčujúce tomu, že hrozí útek, alebo skrývanie sa. Nikdy v minulosti som takto nekonal a ani v budúcnosti takto konať nebudem.“

Sťažovateľ ďalej poukázal na judikatúru „ESLP vo veciach Wemhoff v. Nemecko, Neumeister v. Rakúsko, Stogmuller v. Rakúsko a Letellier v. Francúzsko“ a na nálezy ústavného súdu „sp. zn. III. ÚS 38/01, sp. zn. ÚS 128/05“.

Ďalej sťažovateľ uviedol: „mám za to, že Krajský súd nerešpektoval relevantné princípy a zásady, ktorými sa riadi ESLP pri posudzovaní dôvodnosti väzby a jej trvania, pretože v predmetnom prípade dôsledne neskúmal skutočnosti svedčiace pre a proti ďalšiemu trvaniu väzby.

Čo sa týka doplnenia znaleckého dokazovania (psychológa, psychiatra) je potrebné uviesť, že znalecké dokazovanie týkajúce sa svedkov bolo navrhnuté obhajobou. Za daných okolností

sa stalo to, že súd akceptoval návrh obhajoby a následne tento návrh použil ako dôvod na ďalšie trvanie väzby. Naozaj netuším, ako môže súvisieť dôvodnosť útekovvej väzby so znaleckým dokazovaním týkajúcim sa svedkov.

Čo sa týka opakovaného znaleckého dokazovania vo vzťahu k obžalovaným (psychológia, psychiatria), takéto dokazovanie mohol súd nariadiť už omnoho skôr a nie na záver dokazovania. Opäť si však dovoľím tvrdiť, že znalecké dokazovanie nie je dôvod na ďalšie trvanie väzby... Krajský súd na margo ponúknutých záruk v podobe písomného sľubu, probačným dohľadom a peňažnou zárukou uviedol, že nezistil výnimočné okolnosti prípadu. Podľa môjho názoru výnimočné okolnosti spočívajú v tom, že som sa sám a dobrovoľne dostavil na základe predvolania na policajnú stanicu, kde ma zatkli, obvinenie vo vzťahu k mojej osobe je založené skutočne na spochybnenej výpovedi jediného svedka – K., ktorý o skutku z r. 2001 začal vypovedať až v r. 2012, dokazovanie sa chýli k záveru a nevyprodukovalo žiadne objektívne nespochybniteľné dôkazy proti obžalovaným, tobôž voči mne. Skôr naopak, dokazovaním sa podarilo vyvrátiť mnohé tvrdenia tohto jediného svedka N. P. ... Trestné stíhanie a teda aj väzba je výlučne založená na tvrdení P., že som sa mu mal zdôveriť... Krajský súd namiesto toho, aby poskytol primeranú odpoveď na mnou uvedené argumenty o rozptýlení dôvodného podozrenia, si osvojil nič nehovoriaci výrok okresného súdu, že dôvodné podozrenie zodpovedá danému štádiu trestného konania.

K znaleckému dokazovaniu týkajúceho sa aj svedka P. podotýkam, že problém spočíva v tom, že každý znalec má k dispozícii prítomnosť posudzovaného a minulosť skutku, ktorá sa už nevráti a ak nej sa môže viac-menej priblížiť, ale nie dostať. Preto si nemôže byť súdny znalec už z povahy veci istý stopercentnosťou svojich záverov.

Navyše, keď dôkazy týkajúce sa mojej osoby závisia od jedného (tvrdenie P.), počet dôkazov (znalecké expertízy) nezvyšuje, ani neznižuje pravdepodobnosť činu, lebo celá ich hodnota spočíva práve v hodnote tohto jedného, od ktorého závisia.

Z uvedeného vyplýva, že znalecké dokazovanie a ich závery neovplyvnia podstatným spôsobom mieru dôvodného podozrenia.“

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

«Uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. Tp 28/2013 dňa 3. 4. 2014 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/10/2014 zo dňa 15. 4. 2014, ktorými bolo právoplatne rozhodnuté I) o predĺžení lehoty väzby podľa § 76 odsek 3 Trestného poriadku, II) nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 odsek 1 písmeno c) Trestného poriadku, III) zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby podľa § 79 odsek 3 Trestného poriadku, IV) neprijatí peňažnej záruky podľa § 81 odsek 1 Trestného poriadku, bolo:

- porušené základné právo M. T. na osobnú slobodu garantované čl. 17 ods. 1, 2, 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3, ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a bolo

- porušené právo M. T. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a bolo

- porušené právo M. T. na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa § 56 odsek 2 zákona číslo 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov zrušuje Ústavný súd Slovenskej republiky uznesenie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn.

Tp/28/2013 zo dňa 3. 4. 2014 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tost/10/2014 zo dňa 15. 4. 2014.

Podľa § 56 odsek 3 písmeno c) zákona číslo 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov Ústavný súd Slovenskej republiky prepúšťa obvineného M. T. z väzby.

Podľa § 56 odsek 2, 5 zákona číslo 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, boli nedôvodnými obmedzeniami sťažovateľa počas výkonu väzby porušené jeho základné práva zaručené článkami č. 8, 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, za čo sa mu priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- Eur.»

5. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 29/2015-35 z 21. januára 2015 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014.

6. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu podaním z 10. februára 2015, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 11. februára 2015. Vo svojom stanovisku predsedníčka najvyššieho súdu uviedla: „*Ústavnú sťažnosť... považuje Najvyšší súd za vecne neopodstatnenú a napriek jej prijatiu na ďalšie konanie ju navrhuje odmietnuť. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je formálne ani nedôvodné, naopak reaguje na všetky podstatné okolnosti týkajúce sa väzby sťažovateľa. Súd rozhodujúci o väzbe vo fáze prípravného konania je oprávnený skúmať dôvodnosť podozrenia zo spáchania konkrétneho trestného činu a jeho pretrvávanie, nie je ale oprávnený dávať záväzné pokyny na obsah a rozsah dokazovania, ktoré sa má vykonať.*

Zároveň poukazujeme na to, že názor sťažovateľa o premlčaní jeho trestného stíhania je mylný. V danom prípade platí dvadsaťročná doba (§ 67 ods. 1 písm. a/ Tr. zák. v znení účinnom v čase spáchania činu), keďže sťažovateľovi je možné za stíhaný trestný čin uložiť výnimočný trest.

V súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde Najvyšší súd súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania.“

7. Právnym zástupcom sťažovateľa bolo vyjadrenie najvyššieho súdu odoslané faxom a poštou a na vyjadrenia najvyššieho súdu reagoval sťažovateľ svojim stanoviskom z 11. februára 2015. Sťažovateľ uviedol: „*Po oboznámení sa s obsahom vyjadrenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. KP 3/2014-34 uvádzam, že je po obsahovej stránke veľmi formálne, všeobecné, pričom absentujú vyjadrenia ku konkrétnym sťažnostným tvrdeniam v rozsahu, v ktorom bola sťažnosť M. T. prijatá na ďalšie konanie a je v súčasnosti vedená pod sp. zn. III. ÚS 29/2015. Jednotlivé argumenty sťažovateľa sú pritom v sťažnosti podrobne odôvodnené a nakoľko neboli vo vyjadrení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednotlivo namietané, dovoľujem si v celom rozsahu odkázať na odôvodnenie sťažnosti M. T. Záverečné konštatovanie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v predmetnom vyjadrení o mylnom názore Sťažovateľa ohľadom premlčania trestného stíhania, taktiež vôbec nereaguje na podrobnú argumentáciu pod bodom VI. sťažnosti, na znenie ktorého v celku odkazujem.“*

Sťažovateľ v závere vyjadrenia oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

8. Ústavný súd upustil so súhlasom všetkých účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

12. Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania môže ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

13. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

15. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

16. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

17. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom... c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

18. Podľa § 67 ods. 1 Trestného zákona trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je

a) dvadsať rokov, ak ide o trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť výnimočný trest,

b) desať rokov, ak je horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody najmenej desať rokov.

19. Podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona kto iného úmyselne usmrť, potresce sa odňatím slobody na desať až pätnásť rokov.

Podľa § 219 ods. 2 Trestného zákona odňatím slobody na dvanásť až pätnásť rokov alebo výnimočným trestom sa páchatel potresce, ak spácha čin uvedený v odseku 1

b) obzvlášť surovým alebo trýznivým spôsobom,

h) v úmysle získať majetkový prospech alebo v úmysle zakryť alebo uľahčiť iný trestný čin alebo z inej obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky.

20. Podľa § 79 ods. 2 prvej vety Trestného poriadku policajt, prokurátor, sudca pre prípravné konanie a súd sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili. Sudca pre prípravné konanie tak koná iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby alebo o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa odseku 3. ...

21. Podstatou sťažnosti sťažovateľa v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie, je namietané porušenie základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru rozhodnutím najvyššieho súdu v konaní o predĺženie väzby. Sťažovateľ tvrdí, že vzhľadom na tvrdenia uvedené v sťažnosti nemôžu obstať dôvody väzby a že trestné stíhanie bolo v predmetnej veci už premlčané.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014

22. Ústavný súd konštatuje, že z čl. 17 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základných práv vyplývajúcich z čl. 17 ods. 1, 2, 3 a 5 ústavy, ktorého súčasťou je aj oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (m. m. III. ÚS 271/07, III. ÚS 177/08, III. ÚS 285/2010, IV. ÚS 301/2011).

23. Väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (m. m. III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Na tento účel patrí všeobecnému súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (I. ÚS 147/09, II. ÚS 94/2012).

24. Podľa slovenského práva v prípade dlhšie trvajúcej väzby pre oprávnenosť jej ďalšieho trvania musia byť splnené štyri podmienky. Po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia, po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, pre ktorý je vznesené obvinenie, musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku a napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením (I. ÚS 100/04).

Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky rešpektovania alebo porušenia základného práva zaručeného v čl. 17 ústavy musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00, I. ÚS 312/2012).

25. Ústavný súd konštantne poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej pojem „zákonnosti“ väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru má ten istý význam ako v odseku 1 tohto článku. Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru, všeobecné zásady v ňom obsiahnuté a účel obmedzení, ktoré pripúšťa čl. 5 ods. 1 dohovoru. V zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú podstatné pre „zákonnosť“ tejto väzby v zmysle dohovoru (napr. rozsudok vo veci Brogan and Others v. Anglicko z 29. 11. 1988, séria A, č. 154-B, bod 65; a už citovaný rozsudok vo veci Jecius v. Litva, bod 100).

Požiadavka preskúmania hmotných podmienok („substantive requirement“) znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiacie pre a proti väzbe a s poukazom na právne kritériá rozhodnúť, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, ako aj prepustiť osobu na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (napr. rozsudok vo veci Schiesser v. Švajčiarsko zo 4. 12. 1979, séria A, č. 34, bod 31). Táto povinnosť zahŕňa aj preskúmanie odôvodnenosti podozrenia zo spáchania trestného činu, na základe ktorého došlo k zadržaniu, a preskúmanie, či zadržanie a následná väzba sledujú legitímny účel (Ilijkov v. Bulharsko, rozsudok z 26. 7. 2001, bod 94). Odôvodnenosť podozrenia predpokladá existenciu skutočností alebo informácií, ktoré objektívnemu pozorovateľovi umožnia urobiť záver, že daná osoba mohla spáchať trestný čin (Michalko v. Slovenská republika, rozsudok z 21. 12. 2010, body 112 a 113). Konanie musí vykazovať znaky, ktoré v danom čase podľa platného vnútroštátneho práva napĺňa skutkovú podstatu trestného činu (rozhodnutie Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997), a musí byť jasné, o aký konkrétny trestný čin ide [rozhodnutie vo veci Berktaş c. Turecko z 1. 3. 2001 (IV. ÚS 494/2013)].

26. Podstatná časť sťažovateľových argumentov sa týkala postupu pri vykonávaní úkonov vyšetrovateľa a prokurátora, najmä vykonávania svedeckých výpovedí a vyšetrovania na polygrafe.

Najvyšší súd v namietanom uznesení sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014 na s. 5 vo vzťahu k týmto argumentom sťažovateľa opísal priebeh vyšetrovania a uviedol: „*Doposiaľ vykonané dokazovanie v prípravnom konaní obsahovo stručne zhrnuté v časových súvislostiach vykonanie jednotlivých dôkazov uvedených v sťažnosťou napadnutom uznesení ŠTS, nedáva za pravdu v sťažnosti uplatnenej námietke obvineného M. T. o (ne)plynulosti vykonávania dokazovania v prípravnom konaní v jeho (väzobnej) trestnej veci. Z pragmatického hľadiska je prirodzené, že pri takom rozsahu výsluchov, ako sú uskutočňované v tejto trestnej veci, je prirodzené (ospravedlnenie, nedostavenie sa), že nie všetky úkony sa podarí vykonať v plánovaných termínoch. Pritom je treba brať do úvahy i skutočnosť, že nielen kvantitatívna, ale najmä kvalitatívna stránka vykonaných dôkazov sú rozhodujúce pre adekvátne zákonu na základe záverov vykonaného dokazovania zodpovedajúce uzavretie prípravného konania. Tu samozrejme nemožno opomenúť nevyhnutnosť preverovania faktov vyplývajúcich z vykonaného dokazovania ďalšími dôkazmi, vrátane ne/vieryhodnosti svedkov (či obvinených) ako nositeľov dôkazov, čo v konečnom dôsledku sťažnosťou z pohľadu hodnotenia dôkazov vo svoj prospech napáda i obvinený M. T., a to nielen argumentačne, ale v rámci svojich práv obvineného návrhmi na doplnenie dokazovania rámčuje a rozširuje rozsah dokazovania v tejto trestnej veci. Je teda zrejmé, že rozsah dokazovania z časového hľadiska vo väzobnej trestnej veci obvineného M. T., ktorý bol do väzby vzatý uznesením sudcu pre prípravné konanie ŠTS z 20. septembra 2013 sp. zn. Tp 28/2013 (so započítaním väzby od 18. septembra 2013) v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. októbra 2013 sp. zn. 4 Tost 30/2013, z dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a/, b/ Tr. por. (úteková a kolízna väzba), prekročí základnú sedemmesačnú lehotu trvania väzby tohto obvineného (§ 76 ods. 2 Tr. por.), čoho dôsledkom bol v konkrétnom prípade návrh prokurátora na predĺženie väzby obvineného, o čom kladne rozhodol ŠTS v obvineným sťažnosťou napadnutom uznesením, ktorého dôvodnosť je predmetom posúdenia sťažnostným súdom v tomto konaní.“*

27. Z namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sa vysporiadal s uvedenými námietkami sťažovateľa. Najvyšší súd sa k argumentom sťažovateľa týkajúcim sa postupu vyšetrovateľa vyjadril, zdôraznil vecnú náročnosť veci, viacero súvisiacich skutkov, šiestich obvinených a potrebný rozsah dokazovania vo veci, ktorý rozširuje svojimi návrhmi aj sám sťažovateľ.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že pri skúmaní postupov všeobecných súdov rozhodujúcich o zákonnosti väzby nie je jeho úlohou, aby posudzoval smer vedenia vyšetrovania alebo aby sa zaoberal vhodnosťou a opodstatnenosťou získavaných dôkazov, ktoré podľa názoru orgánov činných v trestnom konaní a následne aj všeobecných súdov sú významným prostriedkom na odôvodnenie ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Úloha ústavného súdu spočíva v zistení, či skutkové a právne závery všeobecných súdov obstoja z hľadiska dodržania záruk podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru. Pritom je podstatné, aby tieto závery boli dostatočne odôvodnené, teda aby boli preukázané zistenými skutkovými okolnosťami, aby ich dôvodnosť vychádzala z relevantnej právnej normy a aby ako celok pôsobili presvedčivo. Len vtedy, ak ústavný súd zistí splnenie tvrdených predpokladov v rozhodnutiach všeobecných súdov, vylúči svojvôľu a nezákonnosť ich postupov (napr. IV. ÚS 301/2011, IV. ÚS 425/2012, II. ÚS 149/2014, III. ÚS 285/2010, I. ÚS 546/2013).

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v spojení s uznesením špecializovaného súdu vyjadril svoj právny názor k námietke sťažovateľa týkajúcej sa postupu vyšetrovania, pričom ústavný súd nezistil taký výklad a aplikáciu dotknutých ustanovení označených právnych predpisov, pre ktorý by bolo možné napadnuté uznesenie považovať za arbitrárne.

28. V okolnostiach veci ústavný súd považuje za podstatnú predovšetkým námietku sťažovateľa týkajúcu sa tvrdeného premlčania trestnosti činu. Skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie voči sťažovateľovi, sa mal stať v roku 1999 a voči sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie pre trestný čin vraždy formou účasti 12. apríla 2013.

Vzhľadom na vznesené obvinenie z trestného činu podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 219 ods. 2 písm. b) a h) Trestného zákona sa v zmysle § 67 ods. 1 písm. a) Trestného zákona na predmetné trestné konanie proti sťažovateľovi vzťahuje premlčacia doba dvadsať rokov. Na obvinenie z trestného činu podľa základnej skutkovej podstaty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona sa vzťahuje premlčacia doba desiatich rokov podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného zákona. Ústavný súd preto skúmal, či sa najvyšší súd v namietanom uznesení o predĺžení väzby dostatočne vysporiadal s otázkou dôvodnosti podozrenia zo spáchania skutku v kontexte už uvedeného obvinenia podľa § 219 ods. 2 písm. b) a h) Trestného zákona.

29. V okolnostiach veci, pokiaľ ide o povinnosť sudcu v prípravnom konaní preskúmať dôvodnosť vzneseného obvinenia (v danej veci aj podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty § 219 Trestného zákona) aj s ohľadom na lehotu premlčania trestnosti činu, ústavný súd poukazuje na judikatúru najvyššieho súdu, právnu vetu z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Ntv 382/93 zo 7. októbra 1993, podľa ktorej z princípu, že v každom konkrétnom prípade musí byť väzba obvineného proporcionálna (úmerná) daným podmienkam, vyplýva, že nie je prípustné ďalšie trvanie väzby obvineného v prípadoch, v ktorých podľa výsledkov dokazovania možno dôvodne očakávať zastavenie trestného stíhania (§ 172 Trestného poriadku, teraz § 215 Trestného poriadku, pozn.). V takýchto prípadoch musí byť obvinený neodkladne z väzby prepustený, a to aj vtedy, keď príslušný orgán činný v trestnom konaní rozhodnutie o zastavení trestného stíhania ešte nevydal. V prípravnom konaní je sudca oprávnený takto konať pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby (§ 72 ods. 1 Trestného poriadku, teraz § 79 ods. 2 Trestného poriadku, pozn.).

30. Ústavný súd z uvedeného hľadiska preskúmal namietané uznesenie najvyššieho súdu v spojení s tomuto uzneseniu predchádzajúcim uznesením špecializovaného súdu sp. zn. Tp 28/2013 z 3. apríla 2014.

31. V uznesení špecializovaného súdu o predĺžení väzby sp. zn. Tp 28/2013 z 3. apríla 2014 (s. 22) sa sudca pre prípravné konanie vyjadruje k podozreniu, že obvinený mal spáchať skutok v úmysle získať majetkový prospech [§ 219 ods. 2 písm. h) Trestného zákona], kde uvádza:

«V súvislosti s materiálными dôvodmi väzby súvisiacimi s dôvodnosťou trestného stíhania je potrebné ešte uviesť, že presný motív orgánmi činnými v trestnom konaní predpokladaného konania obvineného, naozaj nie je v tomto štádiu konania možné ustáliť. Je pravdou, že ani vo vzťahu ku „kollárku“ (nehnutelnosť stojaca na Kollárovom námestí v Bratislave), ani vo vzťahu k „slepíčarni“ (podľa všetkého privatizované zatiaľ bližšie nešpecifikované hydinárske závody) osoba obvineného M. T. „oficiálne“ nevystupuje, čo znamená, že v účtovne a inak právne dokumentovaných vzťahoch sa meno jej osoby nenachádza. Táto okolnosť však nevylučuje neformálne angažovanie sa obvineného do s týmito nehnuteľnosťami súvisiacich obchodných transakcií, ktoré angažovanie sa naznačujú viaceré výpovede svedkov. V každom prípade bude úlohou orgánov činných v trestnom konaní pokúsiť sa spôsob tohto eventuálneho

angažovania sa bližšie objasniť. Je však zrejme, že súčasťou či už legálneho alebo nelegálneho podnikania s akoukoľvek komoditou vrátane nehnuteľností, sú aj tzv. skryté formy participácie na príslušných obchodno-právnych vzťahoch, do ktorých môže byť zasvätený len naozaj veľmi úzky okruh osôb.

Problémy medzi obvineným a R. D., ktorí podľa všetkého istý čas boli v blízkom kamarátskom až priateľskom kontakte, súvisiace s bližšie nešpecifikovaným konfliktom, naznačuje aj svedok T. D. Ako je vyššie uvedené, angažovanosť obvineného do spôsobu vysporiadania dedičstva po R. D. naznačuje aj svedkyňa S. M. (ponuka šiestich až siedmich miliónov SK z dedičstva po R. D.), pričom bližšie nešpecifikovaný motív súvisiace s „kollárkom“ alebo „slepičárňou“ opisujú aj svedkovia V., B. a F.

...

Treba ešte dodať, že oproti stavu, ktorý existoval pri prvom väzobnom rozhodnutí, do mozaiky dôkazov pribudli nielen dôkazy svedčiace o tom, že obvinený T. formálne nevystupoval v obchodno-právnych a iných právnych vzťahoch vo vzťahu k R. D., ale aj výpoveď J. F., ktorý takisto vypovedá o angažovanosti obvineného do prípravy usmrtienia R. D. za pozornosť stojí i to, že i keď súd drobné rozpory, pokiaľ ide o vyplácané sumy a spôsob ich vyplatenia, aj tento svedok hovorí v súlade s ostatnými o tom, že obvinený „už má peniaze“ a mal ich získať „po predaji pozemkov“.

32. K podozreniu zo spáchania skutku obvineným obzvlášť surovým alebo trýznivým spôsobom [§ 219 ods. 2 písm. b) Trestného zákona] sa špecializovaný súd v uznesení sp. zn. Tp 28/2013 z 3. apríla 2014 nevyjadril.

33. Najvyšší súd k dôvodnosti vzneseného obvinenia v uznesení sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014 na s. 6 uviedol: „... V tejto súvislosti najvyšší súd podotýka, že škála preukaznosti skutku dôkazmi od podozrenia zo spáchania trestného činu po vznesení obvinenia v počiatočných fázach trestného stíhania a pri vzatí obvineného do väzby (v konkrétnom prípade s väčším časovým odstupom), sa musí zvyrazňovať aktuálne vykonaným dokazovaním. V súčasnosti je trestná vec obvineného M. T. (a v nadväznosti i iných obvinených) v relatívne pokročilom štádiu vykonávania dokazovania v prípravnom konaní a tomu má zodpovedať primeraný stupeň dôkaznej preukaznosti pretrvávajúcej dôvodnosti trestného stíhania obvineného, zatiaľ bez konečného smerovania k rozhodnutiu o jeho vine či nevine.

Rozhodovanie o väzbe nie je rozhodovaním o vine či nevine. Musí mať však svoj podklad v tomto štádiu konania v primeranosti (väzobného) trestného stíhania obvineného M. T. vykonaným dokazovaním. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na konštatácie ŠTS v jeho uznesení z 3. apríla 2014 sp. zn. Tp 28/2013 ako závery priebežného hodnotenia dôkazov, že doposiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý je obvinený trestne stíhaný sa stal, vykazuje znaky trestného činu a stále existuje dôvodné dôkazmi podporené podozrenie, že sa na jeho spáchaní podieľal aj obvinený M. T. a že je tento obvinený naďalej v rovine rozumnej istoty dôvodne podozrivý zo spáchania závažnej trestnej činnosti. Bude nepochybne vecou ďalšieho dokazovania, ako to v podanej sťažnosti v podobe návrhov na doplnenie dokazovania avizuje sám obvinený, potvrdiť alebo vyvrátiť dôkazy doposiaľ v neprospech obvineného produkované výpoveďami už uvedených svedkov, resp. obvineného, prípadnými konfrontáciami navzájom, resp. s obvineným, či inými dôkazmi na posun dôkaznej situácie v prospech či neprospech obvineného s tým spojeným dopadom na dôvodnosť či nedôvodnosť pretrvávania jeho väzby [jedna z materiálnych podmienok - (ne)existencia (pretrvávania) dôvodov na podozrenie, že skutok spáchal konkrétny obvinený] v ďalších fázach trestného konania.“

34. Najvyšší súd sa k dôvodnosti obvinenia sťažovateľa podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty § 219 ods. 2 písm. b) a h) Trestného zákona, t. j. zo spáchania skutku obzvlášť surovým alebo trýznivým spôsobom a v úmysle získať majetkový prospech alebo v úmysle zakryť alebo uľahčiť iný trestný čin, alebo z inej obzvlášť zavrhnúťhodnej pohnútky, v označenom uznesení podrobnejšie nevyjadril.

35. Bolo predovšetkým povinnosťou špecializovaného súdu a následne najvyššieho súdu ako garantov ústavnosti a zákonnosti nariadenej väzby dôsledne sa zaoberať otázkou dôvodnosti vzneseného obvinenia a preskúmať, či vedeniu trestného stíhania nebránia zákonné prekážky. To v okolnostiach veci zahŕňalo aj preskúmanie vzneseného obvinenia zo spáchania skutku obvineným sťažovateľom podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 219 ods. 2 písm. b) a h) Trestného zákona, t. j. obzvlášť surovým alebo trýznivým spôsobom a v úmysle získať majetkový prospech alebo v úmysle zakryť alebo uľahčiť iný trestný čin, alebo z inej obzvlášť zavrhnúťhodnej pohnútky.

Najvyšší súd v konaní o sťažnosti proti rozhodnutiu špecializovaného súdu mal skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutí o väzbe. Posúdením možného premlčania trestného stíhania so zreteľom na skutočnosť, že od času spáchania skutku, pre ktorý sa v predmetnej veci vedie trestné stíhanie, po moment vydania uznesenia o vznesení obvinenia voči sťažovateľovi uplynulo vyše 13 rokov, sa však najvyšší súd v namietanom uznesení ani v spojení s uznesením špecializovaného súdu nijako nevysporiadať. Táto skutočnosť je o to závažnejšia, že v samotnom uznesení sp. zn. Tp 28/2013 z 3. apríla 2014 špecializovaný súd uvádza, že presný motív predpokladaného konania obvineného sťažovateľa nie je možné v danom štádiu konania ustáliť [§ 219 ods. 2 písm. b) Trestného zákona], a teda k obvineniu zo spáchania skutku obzvlášť surovým alebo trýznivým spôsobom [§ 219 ods. 2 písm. h) Trestného zákona] sa tak najvyšší súd v namietanom uznesení, ako ani špecializovaný súd v uznesení sp. zn. Tp 28/2013 z 3. apríla 2014 nijako nevyjadřili. V uznesení najvyššieho súdu tak absentuje dostatočné odôvodnenie, pokiaľ ide o existenciu kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku podľa § 219 ods. 2 písm. b) a h) Trestného zákona, pre ktorý bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie a ktoré by odôvodňovalo dlhšiu premlčaciu dobu.

Vychádzajúc z už uvedeného, možno zhrnúť, že špecializovaný súd a následne najvyšší súd mali skúmať, či dôvodnosť vznesenia obvinenia existovala a trvá aj naďalej a či nedošlo k zoslabeniu dôvodov do takej miery, že by to mohlo mať za následok absenciu jedného z materiálnych predpokladov väzby. Ako už totiž ústavný súd uviedol, existencia dôvodného podozrenia, že obvinená osoba spáchala trestný čin, je podmienkou sine qua non regulárnosti vzatia a držania vo väzbe. Aby bolo možné obvineného vziať do väzby, musí okrem formálnych náležitostí existovať aj tzv. dvojité materiálny predpoklad vzatia do väzby, a to dôvodnosť obvinenia a dôvodnosť väzby.

Špecializovaný súd a následne najvyšší súd sa tak mali náležite vysporiadať s otázkou, z akého dôvodu bol skutok obvineného kvalifikovaný ako spáchaný obzvlášť surovým alebo trýznivým spôsobom, resp. ako spáchaný v úmysle získať majetkový prospech alebo v úmysle zakryť alebo uľahčiť iný trestný čin, alebo z inej obzvlášť zavrhnúťhodnej pohnútky. Špecializovaný súd a následne najvyšší súd sa teda mali vysporiadať s otázkou, či zadokumentované dôkazy racionálne odôvodňovali takúto kvalifikáciu skutku a či posudzovanie skutku podľa kvalifikovanej skutkovej podstaty nebolo vedené len na účely bez

primeraných dôvodov zvýšiť závažnosť predmetného skutku tak, aby sa na tento skutok nevzťahovalo premlčanie.

Vzhľadom na nedostatočné odôvodnenie a vysporiadanie sa s uvedeným aspektom kvalifikovanej skutkovej podstaty a z nej vyplývajúcej dĺžky premlčacej doby a na charakter väzby ako závažného zásahu do osobnej slobody a práv obvineného ústavný súd konštatuje, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014 boli porušené základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru (bod 1 výroku).

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 50 ods. 3 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2014 z 15. apríla 2014

36. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namietané porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy odvodzuje len z postupu vyšetrovateľa a prokurátora v súvislosti s vykonávaným dokazovaním.

Ústavný súd v tejto časti poukazuje na závery tohto nálezu v bodoch 26 a 27. Najvyšší súd v spojení s uznesením špecializovaného súdu vyjadril svoj právny názor k námietke sťažovateľa týkajúcej sa postupu vyšetrovania, pričom ústavný súd nezistil taký výklad a aplikáciu dotknutých ustanovení označených právnymi predpisov, pre ktorý by bolo možné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považovať za také, ktoré by porušilo sťažovateľovo základné právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku).

Ústavný súd v tejto súvislosti tiež poukazuje aj na svoj ustálený právny názor (m. m. napr. III. ÚS 75/05, I. ÚS 314/09), podľa ktorého je trestné konanie od svojho začiatku až po svoj koniec procesom, v rámci ktorého môžu orgány činné v trestnom konaní a vo veci konajúce všeobecné súdy naprávať, resp. korigovať pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat pochybenia, ktoré mohli spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy a ktoré neboli odstránené v jeho priebehu.

37. Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené základné práva, tak zruší takéto rozhodnutie (čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vec môže vrátiť na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu práv sťažovateľa bolo potrebné nielen označené uznesenie najvyššieho súdu zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie (bod 2 výroku).

38. Sťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že vyslovenie porušenia práv je za daných okolností dostatočnou satisfakciou pre sťažovateľa, preto sťažovateľovi finančné zadosťučinenie nepriznal. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

39. Sťažovateľ si v sťažnosti neuplatnil nárok na náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátmi.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o náhrade trov konania sťažovateľa nerozhodoval.

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.